

Bayrakli DAVUT

SEZAI KARAKOÇ VE İKİNCİ YENİ ŞİİRİ

Гарип және Мавидің поэтикалық түсініктеріне қарама-қайшы қалыптасқан «Екінші жаңа өлең» кезеңі 1954 жылдан бастау алады. Мұнда тіл, бейнелеу, әуен мен суреттің байланысы көрініс табады. Мақалада осы ағымның көшбасшыларының бірі С.Каракоч шығармаларының өзіндік ерекшеліктері сөз болады.

Формирование Новых Вторых стихотворений было создано в 1954 году по сравнению с Гарипа и Мави. Характеристиками Новых Вторых стихотворений является использования языка, изображений, связь с музыкой и фотографиями. Сезаи Каракоч является одним из лидеров среди поэтов в Новых Вторых стихотворениях. Однако Каракоч отличается от других поэтов в Новых Вторых стихотворениях. Сезаи Каракоч является уникальным поэтом.

Giriş

Sezai Karakoç, yirminci yüzyılın ortasından bu yana gelişimini sürdüren modern Türk Şiirinin özgün adlarından birisidir. Sezai Karakoç'un ismi; ellili yıllar içinde İkinci Yeni şiirinin öncülleri arasında anılırken; zamanla çok farklı bir ufuk açtığı, şiirini bir uygarlık önerisinin çıkış noktası olarak konumlamaya çalıştığı görülür [26. 161]. Sezai Karakoç; şiirini, geleneksel şiirin, biçim ve deyişinin dışında arayan bir şairdir. Onun şiirlerinde, gündelik olan ile geçmiş ve gelecek, gizemli olan ile olağan olan, soyut ile somut iç içedir ve şiiri bu anlamda, birçok yapının bileşeni [1.160] olarak görülür. Ancak bu şiir, kendi içinde olup biten bir şiir değildir ve bu şiirin pek çok bağlantıları vardır [8. 37].

Bunlar; bir ucu ile eski İslam şiirine, bir ucu ile de çağdaş batı düşüncesi ve şiirine uzanan bağlantılardır [27. 217]. Karakoç, şiirin dışında dünya görüşü olarak kendisini İslam kültür ve davasına adanmış bir şairdir. Karakoç'a göre; Gazali, İbn-i Arabî ve Mevlana gibi şahsiyetler, İslam'ın doğru anlaşılabilmesi noktasında üçlü sacayağını oluştururlar ve bunlardan birisinin eksik olması, İslam kültürünün doğru yorumlanmaktan mahrum kalmasına neden olur [25. 53]. Şiiri ve düşüncesi aynı anda ve bir birini kendi içinde merkez alan Sezai Karakoç; ortaya koyduğu şiirleriyle ve diğer eserleriyle çoğu zaman araştırma konusu olmuş bir düşünür ve şairdir. Karakoç; şiiri ve şairliği üzerinde ciddiyetle duran; sanatını oluştururken, sanatı üzerinde büyük bir dikkatle düşünen bir aydındır. Karakoç'un, poetikasını oluşturduğu süreçte; bir yandan da şiir yazmaya devam ettiği, edebi eserler verdiği, edebiyatın değişik alanlarında üretkenliğini sürdürdüğü gerçeği; onun yazma serüvenine başladığı ilk günden bugüne değin hala, şiiri ve sanatı üzerinde düşündüğünü göstermektedir. Bunu yaparken Karakoç'un, batı dünyasına kapılarını kapamadığını da şiir [17. 5] ve edebiyat yazılarındaki batı dünyası ve edebiyatı için yaptığı tenkit ve incelemelerden

anlıyoruz [18. 3].

1951 yılında yayınlanan ilk şiirlerinin ardından, 1956 yılından başlayarak şiir ve şair anlayışını düz yazılarıyla ortaya koyan Karakoç; bu tarihten sonrada, şiiri üzerinde düşünmeyi sürdürerek 1956–57 yılından sonra 1964, 1974–75–76 yıllarından 1983 e kadar poetik anlamda görüşlerini yazmaya devam eder. Sezai Karakoç, poetika alanındaki yazılarını “Edebiyat Yazıları I, II ve III” isimli eserleriyle kitaplaştırır [18. 8–126; 19. 7–135; 20. 7–73] Döneminin şairleri arasında ciddi anlamda gelenek düşüncesine sahip tek isim olarak anılan [2. 103]. Karakoç’u Şakir Diclehan; “gelenekçi bir anlayış ve işlev bakımından” T.S. Eliot’a “kültür verileri ve algılama biçimi bakımından” ise Ezra Paund’a benzetir [6. 189]. Sonuç olarak, Sezai Karakoç; Türk şiirinin evrelerini dikkatle inceleyen; Batı ve Arap şiir dünyasını yakından takip eden, neticede de kendi poetik görüşünü uzun soluklu olarak kaleme alan, bütüncül bir eser verme noktasından hareket eden modern bir Türk düşünürdür/şairidir.

İkinci Yeni Şiiri

Türk şiiri, 1950’li yıllarda bir duraksama dönemine girer. Orhan Veli’nin açtığı çığır, taklitçilerin elinde tükenmeye yüz tutmuştur. Nükteye, argoya ve gündelik olaylara dayanan basit tarafları fazlaca harcanarak eskitilmiştir [15. 506]. İşte bu dönemde bazı genç şairlerin, bir işbirliği ve eşzamanlılık olmaksızın [5. 37; 22. 170] kendinden önceki şiir akımlarına bir tepki olarak, yeni bir şiirsel anlayışıyla ortaya çıktığını görürüz. Bu hareket, Türk şiirini temellerinden sarsan, alışlagelen şiir anlayışını kıran bir şiir hareketi [5. 204–213] olarak belirir. İlk çekirdekleri 1954’te değişik dergilerde görülen İkinci Yeni [10. 3] şiiri, 1950’li yıllarda bir ön anlaşma olmaksızın, kendiliğinden doğmuş bir şiir hareketidir.[16. 1] Asım Bezirci’ye göre yanlış adlandırılmış olan bu şiir hareketinin[5. 9] öncü şairleri olarak şu isimler sayılır: “Turgut Uyar, İlhan Berk, Cemal Süreya, Edip Cansever, Ece Ayhan, Ülkü Tamer, Kemal Özer [9. 41; 7. 114] ve Sezai Karakoç.”

İkinci Yeni hareketi, 1956’da haftalık Pazar Postası gazetesinde toparlanarak, ilkeleri zamanla belirginleşmeye başlayan bir harekettir [11. 5]. Ancak İkinci Yeninin, ortak bir manifestosu, ortak bir yayın organı yoktur [16. 3; 23. 150]. Bu noktada Turan Karataş, bu şiirin; “hareket, atılım, topluluk” gibi adlarla anılmasının nedenini; ortak bir manifestolarının ve ortak bir şiir ilkelerinin olmamasına bağlar. Karataş, Asım Bezirci’nin, İkinci Yenici şairler arasında tam bir tutarlılık bulunmadığı için, bu şiirin bir ekol olma özelliği gösteremediğini yazar [22. 170] İkinci Yeni şiiri, Garip, Toplumcu Gerçekçi ve Mavi şiir anlayışlarına bir tepki olarak doğmuş [24. 269; 22. 170–171] ve gerek dönemi içinde, gerekse sonrasında şiirimiz üzerinde derin etkileri olmuştur [11. 5]. Alaattin Karaca’ya göre; söz konusu şiir hareketinin, kendinden önceki poetik çizgiden ayrılma yönünde, büyük bir kırılma meydana getirdiği, Türk edebiyatında Tanzimat sonrası süreç içindeki egemen çizgiden apayrı bir poetik ark açtığı ve modern şiirin başlamasında önemli bir basamak olduğu, çağdaş şiirimizi derinden etkilediği artık benimsenmiş bir olgudur [16. 5] İkinci Yeni; ilkeleri en başından

belirlenmiş, bir topluluk edebiyatı olarak doğmamış; dil ve üslup özellikleri, öncülerinin yayımladıkları şiirlerle zaman içinde şekillenmeye ve giderek sistemleşmeye başlamıştır. İkinci Yeni şairleri, okuyanda/dinleyende yeni tasarımlar oluşturabilmek için, dilin bütün olanaklarından yararlanmaya çalışmışlardır. Bu amaçla dildeki öğeleri; ses, biçim, sözdizimi ve anlam bakımından farklı bir duruma getirerek şiir dilini, hem dilbilgisi, hem de anlamla ilgili sapmalar üzerine kurmuşlardır [5. 21–45; 11. 5].

İkinci Yeni Tartışmaları

Cumhuriyet dönemi Türk şiirinin, üzerinde en çok tartışılan şiir hareketlerinden birisi olan İkinci Yeni hareketi, eleştirmenler tarafından sert eleştirilere maruz kalır. Özellikle Marksist eleştirmenler [23. 151] ve bazı edebiyatçılar tarafından, modern Türk şiirinin “en son ve en özgün” atılımı olarak kabul edilir; bazı eleştirmen ve edebiyatçılar ise, bu hareketi “edebiyatta bir skandal” olarak değerlendirmiştir [11. 5]. Başta Asım Bezirci [5. 5–213] ve Atilla İlhan [14. 5] olmak üzere; şiiri dava olarak gören Marksist eleştirmenler, anlamsız diye niteledikleri bu şiir karşısında eleştirel anlamda saldırıya geçerler. Atilla İlhan, İkinci Yeni’yi “Tutarsız, metotsuz ve sistemi olmayan geliş güzel bir çıkış” olarak görür ve “anlamsızlıklar curcunası” olarak değerlendirir [10. 74]. İkinci Yeninin eski şairlerinden Kemal Özer bu şiiri; “İkinci Yeni soyut şiirin, kapalı, karanlık, anlamı (ve belki daha bir sürü şeyi) en dar sınırına indiren burjuva şiirinin bizdeki özel adı” diyerek tanımlar [5. 172]. Tartışmanın ana noktalarından olan İkinci Yeni şiirine en sert eleştirileri yönelten isimlerden birisi de Rasim Özdenören’dir. Özdenören, bu şiirin ortak özelliğinin anlamsızlık olduğunu belirtir ve Orhan Veli’nin öldürdüğü şairaneliği “boş kalıplar içerisinde iade etmek” olduğuna değinerek “ Kendi uygarlığına, kendi insanına mutlak yabancılık” olarak tanımlama yapar. İlhan Berk’in gözünde anlatım (biçim) “şiiri bulmak gibi bir şeydir” hatta şiirin başıdır. İlk on bakmak gerekir, sonra içeriğe. Berk’in bu düşüncesi İkinci Yeniden kaynaklanmaktadır; bu hareket şiirde içeriği geriye itmiş, biçimi öne almıştır. Bezirci’ye göre, içerik diye imgeyi bağrına basmıştır. Bu hareket, Garip şiirinin koyduğu yasakları yıkmaya, imge ile edebi sanatları (benzetme, abartma, iğretileme v.b) yeniden şiire sokmaya, folklor verileri ile konuşma dilini ise şiirden kovmaya girişmiştir [5. 168–170].

Mehmet H. Doğan da, toplumdan ve toplumsal gerçeklikten kaçışın, anlamsızlığın, saçmalığın gizli köşelerine sığınışın şiiri olarak gördüğü bu hareketi sert bir dille eleştirir: “... İkinci Yeni, bir sapıklık hareketidir şiirimizde; şiirimizi duraklatan, geriye götüren bir hıyanettir” [2. 72]. Genel olarak eleştirmenler, İkinci Yeniciler arasında zıtlıklar, aykırılıklar olduğunu savunarak, şairler arasında sistem ve metot birliği sağlanamadığını söylerler [23. 151]. Toplumdan ve toplumsal olandan kaçma eğiliminde olan İkinci Yeni hareketinin, böyle bir kaygı taşımadığını belirten Asım Bezirci; toplumu ve toplumsal olanı can evinden yakalayacak bir birikimi ve ideolojisi olmadığını söylediği bu kuşağı, mücadeleci bir kuşak olarak değerlendirmez. Ona göre İkinci Yeni toplumcu değildir ve

toplumcu bir şiire de dönüşmeyecektir. “Bu kaçış şiiridir. Halk kaygısı yoktu şiirde (...) Kapalı, soyut, biçimci bir yol izlemiştir. Baş eğen, uzlaşmacı bir çizgiden de ayrılmamıştır” [5. 172–174]. Asım Bezirci, İkinci Yeninin kendisini okurlara ve topluma kabul ettiremediğini dile getirerek bu şiirin “İlerici bir düzeye yükselmemiş, çoğunlukla –toplumsal kaynakları bilinçle açıklanmadığı için soyutluktan kurtulamayan- kişisel bir bunaltı, bir kaçış edebiyatı olmaktan öteye geçememiş” olduğunu söyler. Bezirci, Edip Cansever’in “bozgununda çiçek” benzetmesi ve Mehmet Doğan’ın “İkinci Yeni ise aynı nedenler -özgürlük ve bilinç yoksunluğu- gitgide daha biçimci bir görüş almaya başladı. Gitgide daha çok bir kaçış şiiri olmaya başladı” ifadesiyle de görüşünü destekler [5. 169–211].

İkinci Yeni şairleri içinde ismi geçen şairlerden Yılmaz Gruda ise “bir kaçış” olarak gördüğü bu şiiri eleştirirken onun, “aydınsal bir tembellik” olduğunu dile getirir [16. 351] ve “bu bir kaçıştır, bir yığın toplum sorunlarını açık seçik söylemekten korkmaktır” [5. 211] der. Bazı eleştirmenler de, İkinci Yeni şiirinin Demokrat Parti iktidarının şiiri olduğunu belirterek saldırırlar. Bu eleştirilere cevap veren Muzaffer Erdost, bu iddiaların var olan olgularla çeliştiğini ve gerçek dışı olduğunu belirtir. Erdost, DP iktidarına en çok muhalefet eden gazeteler arasında yer alan Pazar Postasının olmasını da bu noktada delil olarak gösterir [10. 60]. Alaattin Karaca’ya göre; pratikte ve poetikada büyük bir değişimin meydana geldiği İkinci Yeni şiir akımı, Türk şiirindeki egemen çizgiden ilk büyük sapmadır [16. 5]. Turan Karataş da, İkinci yeniyi Türk şiir tarihi içinde kayda değer oluşumlardan birisi olarak değerlendirir ve bu şiir akımını edebiyat tarihimizin mühim bir meselesi olarak kabul eder [22. 170]. İkinci Yeni şiiri içinde adı zikredilen Sezai Karakoç ise, bu şiiri “Nekahet dönemi” şiiri olarak niteler. Karakoç, “Bu şiir, savaşa şartlanmış insanın yeniden dünyaya alışma denemeleri şiiridir. Ekmek meselesinin dışında da meseleler bulunduğunu yavaş yavaş görmeye başlayan insanın şiiri. Yeni bir ses ve biçim arayan; daha doğrusu, sesi ve biçimi yıkılmış ve inkâr etmiş Orhan Veli ekolüne zıt olarak, bir sese ve biçime ihtiyaç hissetmiş bir şiir. Bu şiir; bir köprü şiir, bir arayış şiiri olduğu için, birçok kötü örnekler vermiştir. Anlam ve biçim safsataları örneklerine bol bol rastlanır. Ama bu ekolün esas kurucuları olan şairler, bir nekahet döneminin bütün duyarlılığını yüklemesini bilmişlerdir, şiirlerine. Şiirlerimizden kovulan kelimenin haysiyeti, imaj gibi kaçınılmaz sanat yönlerini tekrar geri getirmeye çalışmışlardır” [19. 46–47].

Atilla İlhan ise, İkinci Yeni şairlerini; günlük anlamlarından soyutlanmış sözcükler ve boş imgelerle rastlantısal bir şiir kuran, böylece dikta dönemlerine özgü bir “kaçış” şiiri yazdıklarını belirterek eleştirir [14. 93]. Eleştirmenlerin ve sanatçıların, daha çok benimsedikleri sanat anlayışı veya dünya görüşü ekseninden hareket ederek, bu şiirin ortaya çıkışını; ya dış dünyadan soyutlayarak tamamen edebiyat içi gelişmelere, ya da edebiyatın dışında tamamen sosyal ve siyasal etkenlere bağladıkları; bunlardan birini diğerine daha üstün tutmaya, hatta tek belirleyici olarak göstermeye çalıştıkları görülmektedir. İkinci Yeni’nin öncü şairlerinden Cemal Süreya, yeni şiir hareketinin edebiyat içi

gelişmeler sonucunda ortaya çıktığını savunmaktadır. Özellikle 1953–1957 yılları arasında birtakım genç şairler, önce birbirlerinden bağımsız olarak, sonraları da dergi sayfalarında karşılıklı etkileşerek bir akım başlatmışlardır. Ona göre, o yıllarda fazla “akılcı” olan Türk şiirinde hikâye öğesinin dışlanmasıyla “irrasyonel” bir hava getirilmiş ve böylece başka bir düzende şiir yazmaya başlanmıştır. “Ses soyutlamalarına gidildi ve bir “iç ses” aramaya başlandı Türk şiirinde. Aslında şiirin alanı genişlemeliydi; yeni alanlar bulunmalıydı şiire ve şiir, her şeyi söyleyebilme, ifade edebilme sanatı olmalıydı. İkinci Yeni’nin sınırlarını başlangıçtaki özlemi, daha doğrusu olması gereken özlemi bu noktaydı” [10. 150–161].

İkinci Yeni’ye en başından gerek yazıları, gerekse şiirleriyle etkin bir şekilde katılan ve hareketin önemli temsilcilerinden biri olan Sezai Karakoç, Pazar Postası’nın 29 Haziran 1958 tarihli 26. sayısında yayımlanan “Dışımızın Zarı” başlıklı yazısıyla, yeni şiirin çok tartışılan dil tutumuna bir açıklık getirmeye çalışır. Karakoç yazısında, Garip/Birinci Yeni şiirini, Türk şiirinin “gerçekçi (realist)” akımı; İkinci Yeni’yi de, “gerçekliğin bir kopyasını değil, yeniden kurulmasını” getiren “Yeni-Gerçekçi Şiir (neo-realist)” akımı olarak değerlendirir [19. 27–35].

Yeni gerçek, İkinci Yeni şiirinin gerçeklik anlayışını oluşturmuş ve anlam “soyut” bir karaktere bürünmüştür. Gerçekliği algılayıştaki bu öznel özellik, Garip/Birinci Yeni şiirinin temel özelliklerinden birisini oluşturan “Nesnel Gerçekliğe” de şiirsel anlamda bir tepkiyi ifade etmektedir [10. 70]. İkinci Yeni akımına bağlı sanatçılar, şiir sanatında dilbilgisi kurallarının geçerli olmadığı inancıyla hareket etmişlerdir. Böyle bir düşüncenin oluşmasında, şiir anlayışlarına bir tepki olarak ortaya çıktıkları Garip/Birinci Yeni şiirinin de etkisi olmuştur. Garipçiler, şiir dilinde deformasyona gitmeye ya da olağan sözdiziminin düzenini bozmaya karşıydılar. Teşbih, istiare, mecaz gibi sanatlara yer vermeden, dili herkesin anlayabileceği bir şekilde kullanmak temel ilkelerinden birisiydi. Birinci Yeni’nin bu tek anlamlı dil kullanımına bir tepki hareketi olan İkinci Yeni, anlamı mümkün olduğu kadar örtmeye, gizlemeye; hatta şiir sanatında o kadar da önemli olmadığı ileri sürerek, rastlantıya bırakmaya çalıştı.

İkinci Yeni şairleri, kelime ile anlam arasındaki geleneksel dengeyi bozmaya çalışmışlar; kelimeleri, alışılmamış sözdizimi düzenlemeleri içinde kullanarak onlara yeni anlamlar yüklemişler ve böylece sözün çağrışım dünyasını genişletmeyi hedeflemişlerdir. Şiirdeki biçim arayışlarını, dış-biçimden iç-biçim arayışına yöneltmişler ve kelime ile anlam arasındaki alışlagelmiş dengenin, kelime lehine bozulmasını tercih etmişlerdir. İkinci Yeni şiirinin anlam yapısıyla ilgili bir değerlendirme yapılırken; bu harekete katılan sanatçıların bir manifesto ortaklıklarının bulunmadığı, şiirin teorik meseleleri üzerine farklı düşünceler taşıdıkları; bu farklılıklar üzerine kurulan şiirlerin anlam yelpazesinin de, Ece Ayhan’ın ideolojik bir öz taşıyan “Devlet ve Tabiat”ından, İlhan Berk’in anlamsızlığa uzanan “Mısırkalyoniği”ne kadar açıldığı gözden uzak tutulmamalıdır. Hulusi Geçgel’e göre, böyle bir perspektiften bakıldığında,

hareketin bütün ürünleri için kullanılan “kaçak şiir”, “anlamsız şiir” gibi toptancı yargıların ne kadar yanıltıcı olduğu görülecektir [11. 6]. Geçgel, İkinci Yeni şiirinin, anlamsızlığı ilke edinmediğini ancak anlamsızlığa kadar özgür olmayı savunduğunu dile getirir [10. 80].

İkinci Yeni Şiiri ve Sezai Karakoç

İkinci Yeni ve Sezai Karakoç hakkında kaleme alınan yazıların birçoğunda “Sezai Karakoç, İkinci Yeninin neresinde?” sorusuna cevap teşkil edebilecek bazı tespitler yapılmıştır. Turan Karataş’ın da belirttiği gibi, bu konuda yazılıp çizilenler maalesef dağmıktır. Bu noktada bir diğer sorunda, meseleyi ele alan yazarların farklı kaynakları kullanmalarından ortaya çıkan fikir ayrılığıdır [21. 237]. Sezai Karakoç’a göre, ne İkinci Yeni anlaşılmıştır ne de kendi şiiri hakkıyla tanınabilmiştir. Kendi şiiriyle bu şiir arasındaki ortak noktalar ve farklılıklar anlaşılammış, neticede de ortaya konamamıştır. Sezai Karakoç’un derin ifadelerle ortaya koyduğu İslami çizgi onu; İkinci Yeni şairleri arasına ve bu şiir akımına dâhil etmeyi zorlaştırmaktadır. Zira bu şiirin öncüleri içerisinde, İslami hassasiyetleri olan neredeyse sadece Sezai Karakoç’tur. Bu nedenle meseleye kendi açısından bakanlar onu İslami bir çizgide gördüklerinden, İkinci Yeni eğilimine bağlayamıyorlardı. Bir diğer gurup ise, Sezai Karakoç’un şairliğini görmezden gelmek için onu, bu akımın içine dâhil etmemeye çabalıyorlardı. Sezai Karakoç’un ilk şiirlerinden sadece bir ikisine bakarak onun İkinci Yeni’den olduğunu iddia etmek doğru olmadığı gibi, “Yağmur Duası” ve “Monna Rossa” şiirlerine bakılarak da onu, bu yeni şiir hareketinin dışında tutmak tutarsızlık olacaktır. Zira bu şiirler, Karakoç’un kitaplarına yıllarca girmemiş şiirlerdir. Bunun yanında Karakoç’un “Körfez” isimli şiir kitabını temel alacak olursak; buradaki şiirler biçim açısından ele alındığında, onu İkinci Yeni’den ayıramayız [21. 238]. Şiirler III isimli kitabındaki şiirleri incelenecek olursa, Karakoç tam bir İkinci Yeni şairi olarak değerlendirilebilir. Şiir tekniğini ve özdeki soyutlamayı bu tespitlere dayanıp delil olarak kullanan Karataş; Karakoç’un şiirini, İkinci Yeni şiirine dâhil eder. Doğan Yel’e göre, “İkinci Yeni ile Sezai Karakoç’un ortak yanları kadar, onun, bu akım dışında kendine özel bir köşe ayıran nitelikleri de az” değildir. Yel’e göre Karakoç, ne İkinci Yeni akımının dışında düşünülebilir ne de bütün bütün içinde. Şiir tutumuna bir ad koymak istenirse “neo-klasik” en uygunu olur.” Sözün en çok karıştığı noktada Karakoç şiirini, “İkinci Yeni şiiri denince akla ne geliyorsa, buna en çok Sezai Karakoç’un şiiri uymaktadır” veya “Karakoç’u bu şiir akımı içerisinde, o şairlerden biri gibi düşünmek onu dar bir çerçevede ele almak olur” gibi ifadelerle nereye dâhil edileceği tartışılır. Bu kadar zıt ifadelerle şiiri ve şairliği üzerinde tanımlamalar yapılan Sezai Karakoç “Diriliş Dergisi”nde, kendisini İkinci Yeniden görmediğini belirterek şunları yazar: “Benim ikinci Yeni ile ilgim, aynı dönemde şiir yazmam ve belki biçim bakımından bazı ortak yanlarım bulunmasından ibarettir” der [21. 241]. Arif Ay’a göre “Karakoç’un şiirini İkinci Yeniyle irtibatlandırmak, İslam medeniyetini ve onun oluşturduğu edebiyatı anlamamaktır” [3. 50]. Ece Ayhan, Karakoç’u İkinci Yeni şairleri arasında sayar. Ayhan ayrıca Karakoç’u, bir “akım” olarak ifade ettiği İkinci Yeninin

başlatıcıları arasında kabul eder ve “İkinci Yeninin önemli bir şairidir” der [4. 23–74]. İkinci Yeni şiirine dâhil edilen şairlerin büyük çoğunluğu ile Sezai Karakoç’un aynı dini hassasiyetleri paylaşmamaları; İkinci Yeni şairlerinin ve Karakoç’un, aynı şiir hareketinde gösterilmesini zorlaştırmaz. Onun şiirini şekil açısından İkinci Yeni grubunun içerisinde sayanlar, bu şiirin içerik olarak farklı kaynaklardan beslendiğini belirtirler. Bizim şahsi kanaatimize göre de Sezai Karakoç’un şiiri, İkinci Yeni şiiriyle aynı kaynaklardan beslenmemektedir. Ancak sadece bu nokta göz önüne alınarak Karakoç şiirinin, İkinci Yeni şiirinden büsbütün uzak düşünülmesi de mümkün değildir [5. 5–213; 16. 7–500; 21. 11–539]. Biçim, imaj, form ve yer yer anlam kapalılığı, söz sapmaları gibi olgular göz önüne alınınca; Karakoç’un İkinci Yeni şiiri içinde kendine özgü bir yer açtığını söyleyebiliriz. Bizce Sezai Karakoç’u bu şiir hareketi içinde yalnız bırakan etkenlerin başında, onun İslami kaynaklardan beslenmesi ve bunu da şiirinin ana ögesi yapması gelir.

Sonuç

Sezai Karakoç kendi adına konuşan, ancak konuştuğu yer ve kitle olarak İkinci Yeni adına söz söylemeyen bir şairdir. Şiiri, poetik oluşumuyla birlikte gelişir; edebiyat, şiir ve sanat üzerine yazılarıyla şiirlerini birlikte oluşturur ve bu noktada şiir kurgusuyla poetika daha çok birbirini tamamlar [12. 81]. Kendi kişisel poetikasını, kendi düşünceleri ve dini inancının temelinde kuran Karakoç; şiirlerinde geleneğe bağlı kalan ve folklor unsurlarını kullanan bir şairdir. Şiirde kapalılığı, anlam karanlığını kısmi olmak kaydıyla savunur. Ancak o, anlamın tamamen şiirden atılmasından da yana değildir. Zira Karakoç şiirinde, anlaşılacak önemli bir unsurdur. Şair, anlaşılmalı ve toplumu yönlendirmeli, topluma önder olmalıdır. Bunun bir nedeni de Karakoç’un şaire bir misyon yüklemesidir diyebiliriz. Karakoç, şaire toplum içinde görev yüklerken ona misyon verir ve onu kalabalıktan kaçan değil, ona yol gösteren, öncü olan bir kişi olarak lanse eder. Sezai Karakoç, kendi poetikasını oluşturmaya çalışsan, ancak bunu yaparken İkinci Yeni adına konuşmayan, buna özellikle dikkat eden bir kimlikle, kendi kişisel-sistemli poetikasını kurar.

Karakoç; konuştuğları kadar, konuştuğu yer ve seslendiği kitle olarak da bu şiir hareketi şairlerinden ayrılır. Onun poetikasında ve kaynaklarında hep İslam vardır [16. 487–489]. İşte tüm bu noktalar bizi; Karakoç’un İkinci Yeni şiiri içinde, ancak özgün bir noktada olduğu yorumuna çıkarmaktadır.

KAYNAKÇA

1. Ada Ahmet, “İkinci Yeni ve Sezai Karakoç’un İlk Şiir Kitabı: Körfez”, Hece Dergisi Diriliş Özel Sayısı, Ocak 2003.
2. Akkanat Cevat, “Gelenek ve İkinci Yeni Şiiri”, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara 2002.
3. Ay Arif, “Sezai Karakoç’un Şiiri İkinci Yeni Şiiriyle Akıba mı?”, Yedi İklim Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı, 23. Cilt, İstanbul, Eylül 2000.
4. Ayhan Ece, “Bir Şiirin Bakır Çağı”, Y. K. Yay., 2. Baskı, İstanbul, Ocak 2007.
5. Bezirci Asım, “İkinci Yeni Olayı”, Evrensel Yay., İstanbul, Mayıs 1996.
6. Diclehan Şakir, “Sanat ve Düşünce Dünyasında Sezai Karakoç”, Piran Yay., İstanbul 1990.
7. Enginün İnci, “Cumhuriyet Dönemi Türk Edebiyatı”, Türkler Ansiklopedisi, Y.T.Yay., 17. Cilt, Ankara, 2002.

B.Davut. Sezai Karakoç ve İkinci Yeni Şiiri.

8. Erođlu Ebubekir, "Sezai Karakoç'un Şiiri", Bürde Yay., İstanbul 1981.
9. Fuad Memet, "Çağdaş Türk Şiiri Antolojisi", Adam Yay., 12. Baskı, İstanbul, Mayıs 1995.
10. Geçgel Hulusi, "İkinci Yeni Şiirinin Çevresinde Ece Ayhan", Yayımlanmamış Doktora Tezi, Trakya Üni., SBE, Haziran 2002.
11. Geçgel Hulusi, "İkinci Yeni Şiirinde Sapmalar", Uluslararası IV. Dil, Yazın ve Deyişbilim Sempozyumu, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, 17-19 Haziran 2004.
12. Haksal, Ali Haydar, "Sezai Karakoç, Eleğimsağmalarda Gökanıtı", İnsan Yay., İstanbul 2007.
13. Hece Dergisi, Diriliş Özel Sayısı, Ankara, Ocak 2003, sy; 73.
14. İlhan Atilla, "İkinci Yeni Savaşı", Bilgi Yay., 3. Baskı, İstanbul, 1996.
15. Kabaklı Ahmet, "Türk Edebiyatı Ansiklopedisi", IV. Cilt, T.E.V Yay., 11. Baskı, İstanbul, 2002.
16. Karaca Alaattin, "İkinci Yeni Poetikası", Hece Yay., Ankara, Ekim 2005.
17. Karakoç, Sezai, "Batı Şiirlerinden", Diriliş Yay., 5. Baskı, İstanbul, Aralık 2005.
18. Karakoç Sezai, "Edebiyat Yazıları I", Diriliş Yay., 4. Baskı, İstanbul, Mayıs 2007a.
19. Karakoç Sezai, "Edebiyat Yazıları II", Diriliş Yay., 3. Baskı, İstanbul, Mayıs 2007b.
20. Karakoç Sezai, "Edebiyat Yazıları III", Diriliş Yay., 2. Baskı, İstanbul, Nisan 2000.
21. Karataş Turan, "Doğunun Yedinci Ođlu Sezai Karakoç", Kaknüs Yay., 2. Baskı, İstanbul, Eylül 1998.
22. Karataş Turan, "İkinci Yeni Türk Şiiri", Türkler Ansiklopedisi, Yeni Türkiye Yay., 17. Cilt, Ankara, 2002, s, 170.
23. Koç, Metin Necmi, "Cemal Süreya'nın Düzyazılarında Şiirle İlgili Görüşleri", Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üni., Eskişehir, Aralık 2006.
24. Korkmaz Ramazan (Editör)- Özcan Tarık, "Yeni Türk Edebiyatı 1925-2000", "İkinci Yeni Şiir Hareketi", Grafiker Yay., 4. Baskı, Ankara 2007.
25. Kurt Ayhan, "Ötesini Söyleyemiyorum", Ludingirra Dergisi, Sezai Karakoç Özel Sayısı, Bahar 99 (1999), sy, 9.
26. Muharrem Mustafa, "Geometri Sağnağı Altında sesler ve Sezai Karakoç", Hece Dergisi Diriliş Özel, sy, 73, Ocak 2003.
27. Sağlık Şaban, "Tanrının Gözüyle Bakış Penceresi Yahut Sezai Karakoç'un Ayinleri", Hece Dergisi Diriliş Özel, sy, 73, Ocak 2003.

REZUME

B.DAVUT (Türkistan)

SEZAI KARAKOÇ AND SECOND NEW

The formation of new second poem was created versus to Garip and Mavi poem in 1954. The characteristics of new second poem are the language usage form, image usage, connection with music, and taking advantage of picture. Sezai Karakoç is one of the leader poet in the new second poem movement. Karakoç is different from the other the new second poets in poem and poetika. However Karakoç is not thought except the new second poet. As a result Sezai Karakoç is a unique poet in the new second poets.